

ACG 382

„TY SI MÔJ PÁN. PRE MŇA NIET ŠŤASTIA BEZ TEBA.“ (Ž 16, 2)

8. júna 2003

Slávnosť zoslania Svätého Ducha

Drahí spolubratia,

na začiatku letného zasadania Hlavnej rady sa znova hlásim v trojmesačnom rytme listov, ktoré zvyčajne posielam celej Kongregácii. Robím tak na slávnosť zoslania Svätého Ducha do večeradla, kde sa zišli Ježišovi učeníci s Máriou. Podľa Skutkov apoštolov (porov. Sk 2, 1 – 11), to bola udalosť, ktorá hlboko otriasla ich srdcom, tak „ako keď sa ženie prudký vietor“. Svätý Duch je mocou, ktorou Boh vstupuje do dejín, ich zahalil a prenikol ich do hĺbky „ako oheň“. Strach spadol a uvoľnil miesto odvahe, ľahostajnosť vystriedal súcit, uzavretosť bola rozpustená teplom, egoizmus bol vytlačený láskou. Tak cirkev začala svoju cestu v dejinách a v našej drahej Kongregácii. Želám si, aby Svätý Duch ako vietor a oheň stále zažíhal zážitok zoslania v cirkvi a v našej drahej Kongregácii, aby sme boli vždy presvedčenejšími, odvážnejšími a hodnovernejšími svedkami Ježiša a jeho evanjelia.

V mojom poslednom liste ste našli správu o činnosti prvého roku mojej služby celej Kongregácii, preto ma už trochu lepšie poznáte a ste informovaní o tom, čo hlavný predstavený koná a myslí. Život sa určite nezastavil: V posledných troch mesiacoch som mal program plný záväzkov: deň na Borgo Ragazzi v Ríme, duchovné cvičenia vo Fatime, vizitácia portugalskej provincie, cesta do Svätej Zeme, medzistretnutie Hlavnej rady, vizitácia vo Veľkej Británii, dni v Trevigliu a Chiari, vizitácia v provinciách na Sicílii, v Bilbau a v Mníchove, deň v Bonne a v Kolíne nad Rýnom, vizitácia vo veronskej provincii, stretnutie Únie hlavných predstavených (ÚHP), vizitácia jadranskej provincie.

Môžem vám povedať, že stále lepšie poznávam skutočnosť Kongregácie, jej rezervy, jej problémy, jej výzvy, jej možnosti. Takisto sa stále viac vžívam do úlohy, ktorú mám vykonávať ako hlavný predstavený. Je to veľmi krásne a náročné poslanie, ktoré ma – vzhľadom na požiadavky a očakávania presahuje. O to viac preto pociťujem potrebu vášho pochopenia a predovšetkým vašich modlitieb, aby som sa mohol stať, ako si to prajem, otcovským a prezieravým, verným a dynamickým nástupcom Dona Bosca.

1. „Vzdávam vd'aky svojmu Bohu za vás všetkých“ (Rim 1, 8)

Prv než by som sa s vami podelil o niekoľko úvah o rehoľnom živote – v nádeji, že vám budú užitočné ako duchovný, pastoračný a vokacionálny podnet, chcel by som sa každému z vás poďakovať za dar vášho života Bohu v nasledovaní Dona Bosca.

Cítim povinnosť poďakovať sa vám a robím to ochotne týmto listom, ako to robím aj osobne, keď vás stretám pri vizitácii vašej provincie a komunity. Nikdy sa neunavím vyjadrovaním svojho presvedčenia, že na jednej strane každý spolubrat je pre Kongregáciu pokladom. Na druhej strane saleziánske povolanie, tak laické, ako aj kňazské, je mimoriadnym darom pre každého z vás. Je to moja skúsenosť a domnievam sa, že aj vaša. V tomto svetle sa rád modlím niektoré žalmy, ako napr. Žalm 16 (15), v ktorom čítame: „Hovorím Pánovi: „Ty si môj Pán. Pre mňa niet šťastia bez teba. ... Ty, Pane, si môj podiel na dedičstve... Pripadol mi diel v kraji prekrásnom: a je to pre mňa znamenité dedičstvo“ (v. 2.6). Tieto myšlienky nevzťahujem na fakt, že som hlavným predstaveným – veď to je iba dočasne vykonávaná služba, ale vnímam ich vzhľadom na neoceniteľný dar povolania. Povolania ako životného projektu zameraného na Ježiša, ktorý nás volá po mene, volí si nás, aby sme boli s ním a prežívali jeho utrpenie pre Boha a pre človeka (porov. Mk 3, 13 – 15). Mať povolanie znamená objaviť, že život má zmysel: že je to ako pekný „sen“ – sen Boží – ktorý treba realizovať, poslanie – prijaté od Boha – ktoré treba splniť, cieľ – nám zverené osoby – ktoré treba získať. a toto napĺňa silou a radosťou celý život, ktorý je zjednotený ako bol život Dona Bosca (porov. S 21). Toto je saleziánske povolanie.

Povolanie je tak vzácnym Pánovým darom, že ho treba starostlivo zveľaďovať a rozhodne ho ponúknuť mladým, lebo chceme, aby boli šťastní ako sme my. Vždy viac sa presvedčam, že najväčší a najrozšírenejší problém medzi mladými nie je to, čo priťahuje ich pozornosť – ako droga, alkohol, ani nie zmätok v oblasti sexuality, aj keď sa bohužiaľ dotýka mnohých mladých – a je to problém, ktorý nás nemôže nechať ľahostajných. Ich najväčší problém je nedostatok smeru, horizontu, zmyslu, životného projektu. Sú strhávaní k povrchnému životu, konzumujú veci a skúsenosti bez prvků, ktorý by zjednotil a zdynamizoval ich život. Ďakujem vám teda za vaše povolanie, ktoré je vždy bohatšie ako ten najkrajší životopis. Veď ako by sme mohli zhrnúť na konci života do knihy alebo úmrtného listu celé dejiny vernosti Bohu a mladým, preniknuté radosťami a smútkom, snami a dezilúziami, nádejami a frustráciami, potom, slzami a úsmevmi?

Dovoľte mi preto použiť Pavlove slová, aby som sa poďakoval Bohu za to, čo ste – Bohom zasvätení pre mladých a za to, čím je Boh pre vás – jediným a najvyšším Dobrom. Ako apoštol i ja „vzdávam vďaky svojmu Bohu skrze Ježiša Krista za vás všetkých, pretože sa vaša viera zvestuje po celom svete. Veď Boh, ktorému z tej duše slúžim v evanjeliu jeho Syna, je mi svedkom, ako si na vás ustavične spomínam vo všetkých svojich modlitbách a prosím, či by sa mi raz predsa len nepodarilo prísť k vám, ak to bude Božia vôľa. Lebo túžim vidieť vás a dať vám nejaký duchovný dar na vašu posilu, to jest, aby sme sa navzájom potešili spoločnou vierou, vašou i mojou“ (Rim 1, 8 – 12).

2. „Sľúbil som Bohu, že až do posledného dychu...“ (MB XVIII, 258)

Ako si spomínate, už vo svojom prvom liste som vám vyjadril túžbu, že chcem zo svätosti urobiť životný program, voľbu pre vedenie, výchovnú ponuku. z tohto hľadiska som sa odvážil povedať, že ten prvý list nebol jedným z mnohých, ale že sa chce stať programovým textom šesťročia.

A keď hovorím o svätosti, nemyslím na niečo všeobecné, alebo na ideál odporúčateľný bez rozdielu všetkým, myslím osobitne na nás saleziánov. Keď hovorím o svätosti, myslím na svätosť saleziánsku, na život prežívaný podľa vzoru nášho milovaného otca Dona Bosca. Odvolávam sa práve na tú svätosť, ktorú jedinú môžeme dosiahnuť a žiť ako *Bohom zasvätení* saleziánskemu

poslaniu: „Náš život, život Pánových učeníkov, je milosťou Otca, ktorý nás zasväcuje darom svojho Ducha a posiela, aby sme boli apoštolmi mladých“ (S 3).

Naša svätosť je teda *zasvätená* svätosť, špecifický dar, ktorý nám Boh dáva pre mladých, ku ktorým sme poslaní. Toto všetko má svoje dôsledky. Chcel by som sa s vami zastaviť pri tomto aspekte saleziánskej svätosti, ktorý považujem za jasne strategický, pretože „my, Don Boscovi saleziáni“ zamýšľame „osobitnou formou rehoľného života“ „uskutočňovať apoštolský projekt zakladateľa“ a pretože „v plnení tohto poslania nachádzame cestu svojho posväcovania“ (S 2).

Nie zriedkavo sa mi počas vizitácií kongregácie prihodilo, že som našiel spolubratov sršiacich energiou a apoštolskou odvahou, ako pracujú v nádherných dielach v prospech chlapcov, na ktorých však nebolo vidno, že sú podopieraní a animovaní rovnako aj pre lásku k Bohu. Určite je potrebné ceniť si veľkú obetavosť saleziánov. Na druhej strane sa nemožno ubrániť pred otázkou, čo je skutočným motorom ich veľkej činnosti. Vieme, že saleziánske poslanie a Kongregácia, ktorá vznikla pre jeho službu, pochádza od Boha a v Bohu sa znova rodí: ved' saleziána „posiela k mladíkom Boh“ (S 15); Spoločnosť, ku ktorej patrí sa „zrodila nielen z ľudského projektu, ale z Božej iniciatívy“ (S 1); okrem toho najcharakteristickejšia, nám najdrahšia črta nášho povolania, „prednostná láska ku chlapcom“, „je osobitným Božím darom“ (S 14). Boh je na počiatku ako zdroj a základ nášho saleziánskeho poslania; a tým má zostať. Túto objektívnu skutočnosť každý prežíva a vyžaruje z vlastného života.

Osobná skúsenosť Dona Bosca nebola odlišná. Kňaz, pastier mladých z povolania, sa pre nich a s nimi stáva starostlivým vychovávateľom; a vychovávateľ – pastier mladých sa stáva zakladateľom rehoľných inštitútov, „sám rehoľník, formátor zasvätených [mužov] a neskôr zasvätených [žien]... Ved' problém mladých sa mu javil príliš komplexný a náročný, aby ho mohol považovať za rozriešený len občasným a dobrovoľným angažovaním nestálych spolupracovníkov.“¹ „Skúsenosť potvrdzovala, že dobrovoľný personál nezaručoval stabilitu, spojitosť, homogénnosť činnosti, keď sa svet mladých ukazoval stále komplexnejší a opustenosť i chudoba vždy širšie a členitejšie. Dôsledkom toho bolo radikálne premyslenie problému pracovníkov, ich duchovný i právny *status* a ich organizáciu. Don Bosco si nakoniec zvolil formu rehoľnej spoločnosti, podporovanú inými združenými silami“.²

Don Bosco, vedomý si, že poslanie medzi mladými, najmä najchudobnejšími, opustenými alebo vystavenými riziku, si vyžaduje „široké hnutie osôb“ (S 5), musel hľadať medzi vlastnými chlapcami svojich najlepších spolupracovníkov, tých, čo s ním prežívali rovnakú duchovnú a apoštolskú skúsenosť na Valdoccu, a ktorí sa na pozvanie Dona Bosca „zostať s ním“ stali prvými saleziánmi. „Vyšiel z chlapcov, ktorí nemali nijakú ideu o rehoľnom živote... Od toho byť v Don Boscovom dome ich postupne priviedol k túžbe stabilne žiť a pracovať v komunite s Donom Boscom, nakoniec k rozhodnutiu prežívať spoločne jeho poslanie a zaviazať sa k nemu prostredníctvom rehoľných sľubov a stať sa členmi pravej a vlastnej spoločnosti zasvätených“.³

Pravdou je, že aspoň pre nás saleziánov si poslanie vyžiadalo vznik skupiny zasvätených: mladí nás priviedli k Bohu, a nie pre zábavu alebo z dlhej chvíle, ale ako cieľ a motív. Aby Don Bosco zabezpečil prácu s mladými, objavil, že potrebuje osoby venujúce sa celkom Bohu; aby mal spolupracovníkov, úplne zasvätených svojim chlapcom, stal sa Don Bosco zakladateľom. Nevie, či to bolo pragmatické rozhodnutie nášho milovaného otca, keď si uvedomil, že riadni spolupracovníci nezaručujú každodennú námahu apoštolskej práce 24 hodín denne, po všetky dni týždňa alebo to bol skôr logický dôsledok jeho vlastnej skúsenosti, poznačenej „snom“ z deviatich rokov, ktorý ho viedol k myšlienke, že Boh má „sen“ pre každého z nás, špeciálne povolanie, ktoré sa premení na zasvätenie od Boha pre špeciálne poslanie. Don Bosco vychádzajú z vlastnej

duchovnej a pastoračnej skúsenosti objavil možnosti rehoľného života, zrodeného pre službu saleziánskeho poslania.

3. Súčasné ťažkosti zasväteného života

Je zrejmé, že dnes v rehoľnom živote jestvujú určité ťažkosti. Cíti ich aj naša Kongregácia. Okrem faktu rozkolísanosti v povolani, čo je jav, ktorý sa vyskytuje vo všetkých rádoch, kongregáciách a inštitútoch, je toho signálom najmä pokles počtu spolubratov a zvyšovanie ich priemerného veku, aspoň v niektorých oblastiach. Tento negatívny dôsledok je o to ťažšie pochopiť a prijať, keď berieme do úvahy, že Kongregácia bola verná žiadostiam cirkvi, požiadavkám sveta a kultúry, potrebám vždy nových generácií, a že sa snažila odpovedať na ne vo vernosti a tvorivosti.

Musíme tiež pripustiť, že určité ťažkosti sa javia ako prirodzené pre súčasný zasvätený život, ktorý – keďže jeho prvou úlohou bolo vždy potvrdiť „prvenstvo Boha a budúcich dobier“ – sa dnes nachádza vo svete, „v ktorom akoby boli Božie stopy často zotrené“ (VC 85). Navyše zakusovať Boha, subjekt mimo pravdepodobnosti a dokonca mimo toho, čo je vyrozprávané, je vždy veľmi namáhavou úlohou; dôsledkom toho sa môže stať hrdinským – keď je to možné – svedčiť o Bohu tam, kde nie je viac vnímaný alebo kde bol umlčaný; a to sa stáva často. Ale najväčšie ťažkosti, ktorými trpí súčasný rehoľný život, nepochádzajú len zvonku, z jeho prirodzenej nekompatibilnosti so svetom,⁴ ale pramenia aj z jeho vnútra, pretože medzi iným, bol nečakane pripravený o tie sociálne úlohy, ktoré mu dlhý čas dávali istotu a sociálnu významnosť.⁵

Spôsob, ktorým sa dnes hovorí o „obnove“, „znovu vytvorení“, „znovu založení“ rehoľného života, isto nie je pohodlný alebo príjemný, ale zaväzuje nás preveriť, či naozaj očakávaná obnova uvedená II. Vatikánskym koncilom neostala „prispôbenou obnovou“ foriem, bez toho, aby zasiahla do hĺbky myseľ i srdce osôb.

Obvykle sa tvrdí, že v dňoch predchádzajúcich II. Vatikánsky koncil bolo ľahko „identifikovať“ rehoľníkov, formu ich života a ich miesto v cirkvi. Rehoľný život bol formou života, ktorú charakterizovala profesia evanjeliových rád chudoby, čistoty a poslušnosti podľa Stanov danej kongregácie, schválených autoritou cirkvi. Rehoľníci bývali v rehoľných domoch, kláštoroch alebo konventoch, a odlišovali sa vnútri i mimo inštitútov svojím oblečením a svojimi zvykmi. Štýl ich života a jasná viditeľnosť členov ich reálne oddeľovali od „sveta“ a odlišovali od „laikov“ v samotnej cirkvi.

Koncil zaviedol kopernikovský obrat, ktorým boli všetky inštitúcie skutočne zmenené a pozvané, aby sa *vo vnútri cirkvi umiestnili „do“ sveta* (GS), *s novou ekleziológiou spoločenstva* (LG), podľa ktorej všetci pokrstení formujú jediný Boží ľud s rozličnými povolaniami, úlohami a charizmami.

Je pravdou, že po procese obnovy, ktorý doteraz prebehol, sa rehoľný život natoľko zmenil, že dnes nie je ho ľahko „identifikovať“ a definovať jeho miesto v cirkvi, čo sa naopak darí u laikov a pastierov (biskupi, kňazi a diakoni). Je zrejmé, že ťažkosti nepochádzajú zvonka, napr. z faktu, že sa zanechalo oblečenie a že sa prijala svetská forma obliekania; skôr pramenia z interpretácie všeobecného povolanie k svätosti a zo série vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré zmazali alebo aspoň zatemnili charakteristické črty jeho pravej tváre. To vysvetľuje súčasnú naliehavosť ohľadom jeho „objektívneho prvenstva“ (VC 32), jeho „viditeľnosti“ (VC 25), a teda jeho významnosti, jeho dôveryhodnosti, jeho prvotného pôvodu.

Môžeme teda povedať, že rehoľný život sa dostal do krízy, zvonka sekularizáciou a zvnútra

stratou identity.

ⁿ *Vonkajšia kríza*

Najväčším javom našich čias nie je už ateizmus (GS 19) 6, ale *sekularizácia* spoločnosti, ktorá dosiahla úroveň ostrého sekularizmu a podarilo sa jej vytvoriť kultúru ne-viery, ne-náboženskú, prakticky a-teistickú. Žije sa v atmosfére ľahostajnosti a relativizmu. Nepopiera sa existencia Boha, popiera sa mu však priestor, v ktorom by mohol prežiť. Nediskutuje sa o rozumnosti viery, ale prakticky sa žije bez nej; už sa nemusí zdôvodňovať nevieru, ale vieru; Boh nie je už problémom, lebo jeho prítomnosť nie je už evidentná.⁷ Náboženská prax sa stáva menej viditeľná; evanjelium už nezaznieva v spoločnosti zaplavenej novými posolstvami; ak Boh a posvätno medzi nami pretrvávajú, je to preto, že boli interiorizovaní. Profánno získava pôdu pod nohami, ovládlo sociálnu sféru a práve sa zmocňuje súkromia; individuálne svedomie a vlastná intimita už nie je domovom Boha.

Diagnóza sa môže zdať prehnaná; citujem k tomuto bodu text, ktorý koncom roku 1991 napísal Don Viganò⁸, a ktorý ostáva platný a výrečný:

„Doteraz mnohé sociálne a kultúrne prejavy boli preniknuté náboženským rozmerom. Postupne však klesá sociálny dopad toho, čo je náboženské, čím sa sťažuje a predlžuje rytmus dozrievania viery, jednak čo sa týka poznania jej obsahu a ešte viac životnej praxe. Platí to tak pre mladých v našich dielach ako aj pre mladých saleziánov vo formácii.

Byť kresťanmi – čiže žiť krstnú opciiu – v pluralistickej spoločnosti, sa stáva jedným zo sociálnych spôsobov spomedzi iných, s rovnakým občianskym právom. Tak môže prekviatať atmosféra relativizmu, zatmenia tradičných ideálov, strata zmyslu života: mnohí mladí plávajú s prúdom na lodi bez kompasu. Strácajú perspektívu transcendentnú, ktorou je pohľad viery a uzatvárajú sa do bezvýznamných odpovedí o zmysle života, úplne nedostatočných vzhľadom na veľký nepokoj ľudského srdca. Samotné odpovede, ktoré im zamýšľala ponúknuť veda, sa javia neúplne z pohľadu hľadania zmyslu, lebo sa nevzťahujú na konečnú finalitu života a na globálny zmysel dejín.“⁸

Táto sekularizácia môže mať trojakú podobu v zasvätenom živote. Môže sa totiž prejavovať vo forme:

–*Straty transcendentnosti*, ktorá sa stáva zrejmom, keď sa oslabí alebo zmari viera ako horizont života a povolania, ktoré sa tak stávajú obyčajným ľudským projektom; stáva sa ťažkým, alebo sa dokonca vytratí, motivácia žiť ako Bohu zasvätený a zameraný na ním zverené poslanie.

–*Antropocentrizmus*, ktorý už nekladie do stredu života alebo ako konečný cieľový bod Boha, ale človeka, takým spôsobom, že život je stváraný na mieru požiadaviek a rozvoja dynamizmov vlastných prirodzenosti, bez akéhokoľvek priestoru pre hodnoty kráľovstva.

–*Socioekonomická prax*, ktorá vedie k vášnivému vnímaniu faktu, že človek rozvíja seba samého tvorivou prácou, podmaňovaním si sveta a sprevádzaním iných v ich osobnom dozrievaní a v ich sociálnych úspechoch; apoštolské poslanie sa redukuje na sociálnu prácu alebo sa stotožňuje s prácou za odmenu.

Podľa mojej mienky na túto sekularizovanú perspektívu rehoľného života vplývala aj – a veľmi – reduktívna teologická lektúra princípu vtelenia, ktorá natoľko zdôrazňuje prvý bod, ten „quod

non assumptum“ Ireneá, že na druhé miesto kladie alebo úplne opúšťa novosť, ktorá k nám prichádza prostredníctvom vtelenia. Upútání rozhodnutím Boha stať sa človekom, sa často zabúda na nosný fakt, že Boh-človek nikdy neprestal byť Bohom a dôsledkom toho nie je to, že by sa človek stal božským, ale Boh, ktorý sa stal človekom, aj keď je pravým človekom, ostáva aj pravým Bohom.

ⁿ *Vnútoraná kríza*

Samozrejme, kríza rehoľného života nemá výlučne, ani prevažne pôvod vo vonkajších faktoroch, aj keď musím uznať, že ju silne podmienili. Vzniká skôr vo vnútri rehoľného života a prejavuje sa niekoľkými znakmi:

–Oslabenie cirkevnej identity rehoľného života. Boli sme zvyknutí definovať rehoľný život ako stav dokonalosti. II. Vatikánsky koncil potvrdil, že povolanie k svätosti sa vzťahuje na všetkých pokrstených. Ako definovať význam a úlohu rehoľného života v rámci všeobecného povolania k svätosti?

Ešte radikálnejším sa stáva oslabenie na rovine poslania. Vyrastali sme v atmosfére, v ktorej sa uznávalo, že dvojité úloha ohlasovania evanjelia a služba lásky je vyhradená kňazom a zasväteným osobám. II. Vatikánsky koncil nám pripomenul, že poslanie je zodpovednosťou všetkých pokrstených, každému podľa jeho vlastného povolania. Rast laikátu na všetkých úrovniach je znakom, ktorý to potvrdzuje. Aký význam má teda prítomnosť rehoľného života?

Dokonca sme si uvedomili, že ani charizma so spiritualitou a poslaním, ktoré zahŕňa, nemôže byť výlučne vlastníctvom inštitútu. Adresátmi charizmy sú všetci tí, ktorí s ňou prichádzajú do kontaktu a dosahuje svoj cieľ, keď ju aj oni prežívajú. Akú úlohu majú zasvätení voči charizme?

Tieto otázky, aj keď nie sú vždy výslovne kladené, znižujú jasnosť a silu vedomia vlastnej identity a funkcie v cirkvi.

–*Pohľad na rehoľný život sústredený na funkciu*, čiže pohľad viac funkcionalistický ako ontologický na zasvätený život. Rehoľný život v 19. storočí bol definovaný, a oveľa viac prežívaný, ako prostriedok na poslanie. Vyžadovali si to časy a ponúkané služby boli evanjeliovo významné. Ale vývoj našej modernej spoločnosti spôsobil, že štát alebo sociálne skupiny prijali mnohé služby utvorené a realizované rehoľným životom. Dnes v samotných dielach, ktoré majú rehoľné komunity, majú laici stále väčšiu účasť na správe a zodpovednosti vedenia.

Rehoľné diela fungujú dobre, vo všeobecnosti oveľa lepšie ako verejné diela; ale jestvuje niečo, čo nás hlboko znepokojuje: nielenže je menej povolaní, ale konštatuje sa, že ľudia k nám prichádzajú, aby prijali náš výkon a službu, zatiaľ čo dôvody pre život hľadajú inde. Potom sa začína klásť otázka, ktorá stále silnie: aký zmysel má naša prítomnosť v takej situácii?

–*Prekonanie minulých štruktúr*. Zasvätený život prešiel rizikom uzavrieť svojich členov do siete príkazov a noriem, ktoré nie vždy pomáhali osobám dozrievať a žiť podľa slobody Božích detí. Ešte viac, formy rehoľného života, aj tie obnovené, nie vždy zodpovedajú novým situáciám, v ktorých dnes máme realizovať svoj život a poslanie: stačí myslieť na schémy komunitného života alebo na formy modlitby. Na druhej strane týmito formám a tradičným štruktúram sa nedarí vyjadriť nové hodnoty, ktorými sú hodnoty osobnej autonómie, zmyslu pre dialóg a účasť.

Jestvuje dojem, že dobre poznáme smer, ktorým máme kráčať, ale v skutočnosti sme ešte

nedosiahli model života a činnosti, ktorý by uľahčil a podporil túto cestu. Nachádzame sa vo veľmi nepohodlnej situácii: máme zanechať minulé a neprimerané štruktúry, ale ešte sme nedosiahli a nedefinovali nové.⁹ Hlavní predstavení (ÚHP) to vyjadrili trochu silným, ale pravdivým tvrdením: hovoria, že model rehoľného života sa vyčerpal a nedarí sa mu už motivovať ani tých, čo sú v jeho vnútri. Otec Maccise pridáva, že dnes nie sme schopní vedieť, aký bude model rehoľného života zajtrajška.

Tieto príznaky identifikoval už don Vigano¹⁰ a don Vecchi¹¹, ktorí sa snažili stanoviť riešenie prostredníctvom rozvíjania zmyslu apoštolského zasvätenia, milosti jednoty, osobitosti saleziánskej spirituality. Azda sa dnes nachádzame v lepších podmienkach, aby sme uskutočnili diagnózu najhlbších príčin, a následne našli riešenia.

4. Vynikajúca hodnota zasväteného života

To, čo som vyššie povedal, že totiž zasvätený život sa nachádza v „chúlostivom a ťažkom období“, potvrdzuje aj Ján Pavol II., ktorý píše: „Bolo to obdobie veľkých nádejí, pokusov a návrhov na obnovu, ktoré mali za cieľ priniesť novú energiu do profesie evanjeliových rád. Ale bol to aj čas, keď nechýbali napätia a námahy, keď aj veľkodušné pokusy neboli vždy korunované pozitívnymi výsledkami“ (porov. VC 13). Tieto ťažkosti však nemôžu zatieniť „mimoriadnu hodnotu zasväteného života“ v cirkvi. Naopak, ešte viac zdôrazňujú naliehavosť objasniť teologickú identitu aj v porovnaní s inými stavmi života. (porov. VC 31 – 32).

V tomto zmysle na poslednej schôdzke talianskej biskupskej konferencie v máji, pri príležitosti 25. výročia dokumentu *Mutuae Relationes*, jeden z biskupov napísal: „Vo svetle toho, čo bolo povedané, charizmu *zasväteného života treba znovu pochopiť a žiť s väčšou teologicko-pastoračnou jasnosťou* a to tak vzhľadom na iné povolania v cirkvi, ako aj na poslanie vo svete. *Najrozšírenejšia interpretácia*, aj v kresťanskej komunite vyvoláva dojem, že *ide skôr o funkčný názor na zasvätený život, než ontologický*... Zasvätenie nie je prostriedok na zabezpečenie funkčnosti služieb v dielach, ale je to základná náplň poslania zasvätených. Znamená to, že ide o primát Boha, o hodnotu posledných vecí vo svete, ktorý zabúda na Boha a pre človeka, ktorý je príliš zaujatý predposlednými vecami“¹².

Ako pripomenul P. Tillard, „pri koreni každého autentického rehoľného života nachádzame ako prvú a všetko obsahujúcu motiváciu nie pre „čo“, ale pre „koho“. Predmetom tohto pre „koho“, nie je nikto iný ako Ježiš Kristus. Nestávame sa rehoľníkmi pre nejakú „vec“, ale pre „niekoho“, t.j. pre Ježiša Krista a pre čaro, ktorým nás priťahuje“¹³. Nemáme času viac sa zdržiavať pri tomto bode. Vo všeobecnosti sa predpokladá, že je to samozrejmé, ale ak niečo nie je úplne samozrejmé, tak je to práve toto. Skutočná výzva dnešnému zasvätenému životu je vrátiť Krista zasvätenému životu a zasvätený život Kristovi bez toho, žeby sme to pokladali za samozrejmé.

Myslím, že tento problém vznikol čiastočne vtedy, keď sa dokument *Lumen gentium* chápal zúženým pohľadom. To v skutočnosti priviedlo k zotreniu *špecifickej identity* rehoľného života a eliminovalo, alebo zmenšilo vynikajúcu hodnotu nasledovania Krista, ktoré rehoľný život reprezentuje. Prehodnotiť teologický „stav“ rehoľného života „je jedna z najväčších výziev, s ktorou sa budú musieť popasovať rehoľníci a rehoľníčky našich čias“¹⁴.

Bez toho, že by sme pochybovali subjektívnu svätosť toľkých laikov a kňazov, musíme rozhodne zdôrazniť, že „nasledovanie Krista“ a „napodobňovanie Krista“ nachádzajú v rehoľnom

živote svoje najpriaznivejšie prostredie. Rehoľný život je totiž „živou pamiatkou spôsobu života a správania sa Ježiša ako vteleného Slova vo vzťahu k Otcovi a k bratom“ (porov. VC 20). „Evanjeliové rady, ktorými Kristus pozýva niektorých mať účasť na jeho pozemskej skúsenosti chudobného a poslušného, vyžadujú a vyjadrujú v osobe, ktorá ich prijíma, výslovnú *túžbu totálne sa mu pripodobniť*... Jeho spôsob čistého, chudobného a poslušného života vyjadruje totiž najradikálnejší spôsob žiť evanjelium na tejto zemi. Je to spôsob – môžeme povedať – božský, pretože ho žil On, Bohočlovek, ako vyjadrenie svojho vzťahu jednorodeného Syna voči Otcovi a Svätému Duchu. Toto je dôvod, pre ktorý sa v kresťanskej tradícii vždy hovorilo o *objektívnej vynikajúcej hodnote zasväteného života*“ (porov. VC 18).

V harmonickom súlade darov, ktoré tvoria cirkev, „každý zo základných životných stavov má za úlohu vyjadrovať vo svojej oblasti určitý rozmer jediného Kristovho tajomstva. Ak ohlasovanie evanjeliového posolstva vo sfére časných skutočností je osobitým poslaním života laikov, tak vo vnútri cirkevného spoločenstva nezastupiteľnú úlohu zohrávajú tí, čo patria do duchovného stavu – predovšetkým biskupi... Čo sa týka zviditeľňovania svätosti cirkvi, objektívne prvenstvo treba priznať zasvätenému životu, lebo odzrkadľuje spôsob života samého Krista. Je to tak preto, lebo v ňom sa najhojnejšie prejavujú evanjeliové dobrá a najlepšie sa realizuje cieľ cirkvi, ktorým je posvätenie ľudstva“ (porov. VC 32).

Niet pochybností, že poslanie rehoľného života je *byť znamením, obrazom*.

–*Znamenie živej spomienky na Ježiša*, ktorý predlžuje svoju viditeľnú prítomnosť prostredníctvom tých, ktorí nosia na svojom tele „stigmy“ Pánovho umučenia (Gal 6, 17). Zasvätenému životu je zverená úloha žiť a ukazovať verejne príslušnosť, ktorá pripodobňuje Kristovi celý život (porov. VC 16), ktorý vedie k **pripodobneniu sa** k zmŕtvychvstalému Pánovi. „To znamená mimoriadny vzťah lásky voči Tomu, ktorý sa stal stredobodom života a stálym prameňom každej iniciatívy“ (RdC 22).

Zasvätený život je v skutočnosti pokračujúcim asimilovaním Kristových citov (RdC 15; porov. VC 65). „Je teda potrebné stále viac patriť Kristovi, stredobodu zasväteného života a znovu sa dať energicky na cestu obrátenia a obnovy. To bolo aj v prvotnej skúsenosti apoštolov pred zmŕtvychvstaním i po ňom: stále vychádzať od Krista. Áno, treba vychádzať z Krista“ (RdC 21).

–*Znamenie prítomnosti a primátu Boha* vo svete, Boha Ježišovho, ktorý je prameň života a ľudskosti, ktorý sa nám predstavuje v bláznovstve a slabosti kríža (porov. 1 Kor 1, 22 – 31), ktorý poukazuje na hriech a otvára pre životodárnú činnosť Svätého Ducha vo vzkriesení. Teda je potrebné, aby sme Bohu dali naozaj primát, aký mu patrí, ako absolútnej hodnote nášho života. Života osobného, komunitného intímneho a inštitucionálneho.

Mat **zážitok Boha** nie je pre nás niečo, čo sa vyskytuje z času na čas, ani to nie je nejaká druhoradá úloha. Je to dôvod našej existencie v cirkvi a naše prvoradá poslanie. „V jednoduchosti každodenného života zasvätený život rastie postupným vyzrievaním, aby sa stal alternatívnym spôsobom života vzhľadom na život sveta a prevládajúcu kultúru. Životným štýlom a hľadaním Absolútna ako by ponúkal duchovnú terapiu na zlobu našich čias“ (RdC 6).

–*Znamenie novosti Božieho kráľovstva*, ktoré je vo svete, ale nie je z tohto sveta (porov. Jn 18, 36). Toto znamenie uznáva ľudské hodnoty, ale ich aj povyšuje a vykupuje a uvádza do nich skutočnú a absolútnu novosť. „Už sám zasvätený život pod vplyvom Ducha Svätého sa stáva poslaním. Čím sú ochotnejšie zasvätené osoby pripodobňovať sa Kristovi, tým viac sprítomňujú jeho činnosť v dejinách pre spásu ľudí“ (RdC 9).

Toto vyžaduje žiť radostne a radikálne blahoslavenstvá ako životný program a kvas, ktorý je schopný pretvoriť svet. Zvláštnym **poslaním** zasväteného života v skutočnosti je „udržiavať živé vedomie základných hodnôt evanjelia a vydávať jedinečné a žiarivé svedectvo o tom, že svet sa nemôže zmeniť a byť obetovaný Bohu bez ducha blahoslavenstiev“ (VC 33).

–*Znamenie cirkevného spoločenstva*, ktoré prežíva ten, čo skladá profesiu žiť do dôsledkov Ježišovo prikázanie v **živote komunity**. „Tam môžeme určitým spôsobom „vyhmatať“, že bratské spoločenstvo, prv než by bolo nástrojom pre určité poslanie, je teologický priestor, v ktorom možno zakúšať mystickú prítomnosť zmŕtvychvstalého Pána (porov. Mt 18, 20)“ (VC 42). Prínos zasvätených mužov a žien k evanjelizácii „je teda predovšetkým vo svedectve života, ktorý je úplne darovaný Bohu a bratom podľa príkladu Spasiteľa“ (VC 76; porov. RdC 34).

Toto sa stáva vďaka vzájomnej láske tých, čo tvoria komunitu, ktorá prv než sa stala ľudským projektom, je súčasťou Božieho projektu (porov. VFC 7). „Život bratského spoločenstva predstavuje prvé hlásanie zasväteného života, lebo je účinným znamením a presvedčivou silou, ktorá vedie k viere v Ježiša Krista. Vtedy sa spoločenstvo stáva poslaním, ba čo viac, spoločenstvo rodí spoločenstvo a svojou podstatou sa stáva spoločenstvom misionárskym (RdC 33; porov. ChL 31 – 32): „Kto sa naozaj stretol s Kristom, nemôže si ho podržať pre seba, musí ho ohlasovať“ (NMI 40).

„Zasvätený život dnes potrebuje predovšetkým silný duchovný náboj, ktorý by pomohol preniknúť do konkrétneho života evanjelióvemu duchu krstného zasvätenia. Duchovný život teda musí byť na prvom mieste v pro grame rodín zasväteného života tak, aby sa každý inštitút a každá komunita javili ako škola opravdivej evanjeliovej spirituality“ (RdC 20; porov. VC 93). My sme povolani na to, aby sme boli znamením prorockej novosti evanjelia. Je to novosť, ktorá musí svietiť a byť orientačným bodom pre každého pokrsteného. Máme v cirkvi veľkú zodpovednosť. Ak sú všetci povolani ku svätosti, svätosť sa pre nás mení na štýl života, našou opravdivou „profesiou“, aby sme boli medzi kresťanmi živou výzvou. Žiť ako zasvätení Bohu je naše prvé apoštolské poslanie.

A toto je pre nás ešte naliehavejšie, lebo sme vychovávatelia mladých, ktorí hľadajú a potrebujú osoby, ktoré by ich podnecovali a predkladali im život; osoby, ktoré by im vlastným životom zdôvodňovali život a nádej a sprevádzali ich v ľudskom a kresťanskom rozvoji.

5. Model v kríze

Keď vychádzame z týchto skutočností, ľahšie pochopíme korene súčasnej krízy rehoľného života. Nedostatok povolání, malá viditeľnosť a slabá významnosť rehoľného života sú iba akýmiisi vonkajšími prejavmi...

Na počiatku to bolo, povedal by som „liberálne“ a obmedzené pochopenie rehoľného života, ktoré si myslelo, že obnova rehoľného života vedie cez prispôbenie sa modernosti, tým, že sa preberie to najlepšie z osvietenstva, z emancipácie a ľudských práv. Tak sa prišlo k tomu, že do stredu bola postavená osoba so svojím svedomím, svojou dôstojnosťou, vlastným projektom. Toto na jednej strane prispelo k vzbudeniu pocitu oslobodzujúceho uzdravenia, ktoré pozostávalo z bohatšieho ľudského vyzrievania, rešpektujúceho osobu, ale na druhej strane prinieslo so sebou aj prvky s negatívnymi znakmi:

–Odmietaním akéhokoľvek *rozpoznávacieho znaku*, ktorý by naznačoval zasvätený život. Zanechali sa prvky sociálnej príslušnosti k reholi ako je odev, štruktúra, zvyky, reč, charakteristický spôsob vystupovania pred ľuďmi. Vyhýbalo sa všetkému, vďaka čomu nás ľudia môžu rozpoznať a čím sa javíme odlišní. Za dôležité sa považovalo byť neviditeľní a nechať poklad zakopaný (porov. Mt 13, 44).

Ak ale samotný zasvätený život popiera zmysel byť viditeľným znakom niečoho, tak potom aký má zmysel? Práve preto sa dnes toľko hovorí o potrebe opätovného získania miesta vo svete a v cirkvi cez svoju viditeľnosťou, ktorou sa objavia „charakteristické črty Ježiša“ (VC 1).

–Silná túžba stať sa *normálnymi*, byť takí, ako je celý svet, bez toho, aby tu bola nejaká vec, ktorá by nás odlišovala od ostatných, bez toho, aby sme v sebe niesli našu charakteristickú črtu, že si nás získal Kristus a že sme doňho zamilovaní, a teda usilujúci sa „žiť s nadšenou láskou štýl Kristovho života“ (RdC 8)

Ak zasvätený život nie je čímsi výnimočným, ak nevzbudzuje hlbšie city a prejavy, ktoré sú menej zvyklé, prečo sa potom stať rehoľníkom? Ak v sľuboch nie je nič mimoriadneho, nezvyklého, „bláznivého“, nebude to preto, že boli zredukované na našu mieru? Ak sa zasvätený život ustálil v normálnosti, to znamená, že stratil všetku svoju prorockú silu¹⁵; ak robí všetko, ale nič mimoriadne, ak nie je znakom osláveného života, ak nič neohlasuje a na nič nepoukazuje, čomu potom slúži?

–K tomu sa pripája znovu potvrdzovanie *profesionalizácie*. Predtým sa hádam chcelo, aby milosť povolania nahradila našu odbornú nekompetentnosť; často sa hovorilo „poslušnosť robí zázraky“. Dnes sa naopak nutná odborná príprava stáva často zámenkou nebyť disponovaní pre poslanie. Strácame čerstvosť evanjeliovej disponovanosti, spontánnosť apoštola, aby sme sa stali jednoduchými profesionálmi vo výchove. Pýtam sa, či všetci saleziáni sú disponibilní zanechať vlastnú profesionálnu odbornosť kvôli službe Kongregácii. Moja skúsenosť mi hovorí, že ich je veľa, ktorí to urobia radi; ale žiaľ nie sme takí všetci.

Ale ak zasvätený život ráta iba s profesionálmi zdravotníctva, výchovy, práce s okrajovými skupinami, treba povedať, že sa zmýlil, pretože tragicky zamenil cieľ s prostriedkami. Činnosti sa dáva prednosť pred bytím, pred existenciou. Je správne uprednostňovať prácu našich rúk nad Božou vôľou s nami?

–Takto sa do nášho života dostala taká veľká dávka *individualizmu*, že poslušnosť sa stala takmer nemožnou. Tento jav je o to vážnejší, čím menej si ho uvedomujeme; alebo ak si naň navykneme, ľahko si ho odôvodníme. Zoči-voči k právam jednotlivca, k projektom realizovania jeho osobného povolania, sa nedá nič robiť: tieto nesmú byť spochybňované ani hodnotené.

Ale ak zasvätený hodnotí seba samého iba z perspektívy seberealizácie, zišiel z evanjeliovej cesty. Pripomíname slová prednesené Ježišom: Kto chce zachrániť vlastný život, stratí ho (Mk 8, 35). Seberealizácia kladie do stredu vlastné ja a vlastné záujmy. Evanjelium nás naopak decentralizuje, kladie do stredu Boha a blížneho. Kultúra seberealizácie prevracia, znehodnocuje komunitné rozlišovanie; ktoré sa už nechápe ako proces, ktorý mi má pomôcť získať so zdravý odstup od vecí a očistiť si pohnútky, aby sa viac zjednotil s Božou vôľou, ale skôr ako stratégia nanútiť osobné rozhodnutia urobené vopred.

Ale kde je potom nasledovanie Krista, kde je túžba robiť ako Ježiš, pre ktorého pokrmom bolo plniť Božiu vôľu (Jn 4, 34)?

Ak sa robí takto, stráca sa zmysel komunitného poslania, pretože uprednostňovanie vlastného ja spôsobuje postupne stratu zmyslu pre spoločné poslanie. Ale ak zasvätený život prenechá priestor tejto individualistickej vízii povolania a poslania, smeruje k sebazničeniu. Toto riziko bohužiaľ, nie je vymyslené. Je také reálne, že sa dnes stalo skutočným problémom vo formácii a riadení.

–*Redukovanie modlitby* je ďalším prvkom tohto „liberálneho“ modelu zasväteného života. Modlitby a prejavy zbožnosti sa redukovali „ad usum privatum“, tratia frekvenciu, viditeľnosť a povinnosť; robia sa, keď je čas, pretože niet nič dôležitejšieho; alebo keď sa cíti potreba, pretože treba niečo žiadať. Je pravdou, že predtým sa tu mohla vyskytovať istá rutina a formalizmus a mohla chýbať spontánnosť a autenticnosť; ale je tiež pravdou, že bez modlitby, ktorá vyžaduje disciplínu a metódickosť, pravidielnosť a dennú vernosť, prichádza k vnútornému vyprázdneniu a hlbokému rozbitiu v osobe veriaceho.

Ale je znakom protirečenia, keď sa zasvätený život vzdáľuje od Boha, lebo sa s ním nestretá. V skutočnosti „od zasvätených osôb sa v cirkvi šíri presvedčivé pozvanie chápať primát milosti a odpovedať naň obetavým duchovným snažením“ (RdC 8, NMI 38).

Ako vysvetliť, že pre saleziána existujú dôležitejšie zamestnania ako je Boh? Týmto spôsobom vzniká to, čo vraveli latinári: *Corruptio optimi pessima*; niet nič horšieho, ako sekularizovaný rehoľník. Na čo je soľ, ak stratí svoju slanosť (Mt 5, 13)?

–Typ *komunity*, ktorá sa presadzuje pri tomto modeli, je predstavovaný ako priestor pokoja, vzájomného rešpektu, osobného blahobytu, cítiť sa dobre, bez pocitu nepohodlia. Aby sa to dosiahlo, hlása sa teória homogénnych komunit, zložených z bratov, ktorí si rozumejú; a ak to nie je možné, uteká sa k pluralizmu a tolerancii, ako k ideálu, ktorý sa má dosiahnuť. Za najdôležitejšie sa považuje absencia konfliktov, napätí, alebo jednoducho rozdielnosť náhľadov; a tak sa veci nechajú bežať, len aby sa každý cítil dobre, neisť za to, čo sú všetci ochotní dať, a nežiadať to, čo žiada Evanjelium. a tak rastie počet áut, televíznych miestností, ekonomická nezávislosť spolubratov, nezávislosť v cestovaní a dovolenkách, otvorenosť vzťahom s osobami iného pohlavia; chudoba sa opúšťa, predstavený sa stáva pomocníkom, nie viac animátorom a otcom a dom sa stáva rezidenciou jednotlivcov.

Ale ak zasvätený život neformuje pevné osobnosti, mužov spoločenstva, ktorí vidia brata ako „niekoho, kto patrí ku mne“ (NMI 43), nemá zmysel existovať, lebo spoločenstvo žité a svedčiace je jedným z prvkov, ktoré ho robia významným, vyžarujúcim a evanjeliovým. Dnes skutočne „spoločenstvám zasväteného života cirkev zveruje osobitnú starostlivosť o rozvoj duchovného komúnia najmä v ich vnútri, potom aj v cirkevnom spoločenstve a mimo neho; majú ju šíriť nadväzovaním alebo stále novým začínaním dialógu lásky so svetom, najmä tam, kde je plný etnických konfliktov alebo kde šalie smrtonosné násilie“ (VC 51).

–Azda najslabším a najbolestnejším prvkom tohto modelu je *ťažkosť vzbudiť povolania*. Treba sa veľmi zamyslieť nad tým, že sú to nové hnutia a nedávno zrodené kongregácie, ktoré majú väčší úspech na tomto poli. Niečo nám istotne uniklo. Kto vie, či „liberálny“ model zasväteného života, ktorý sa tu a tam zaviedol a ktorý má bezpochyby anti-vokacionálne prvky, nevysvetľuje túto situáciu! Skutočne, skupiny, ktoré majú väčší úspech v povolaniach predstavujú tri základné prvky: silnú, viditeľnú a zdieľanú duchovnosť; intenzívny, radostný a priateľlivý komunitný život; istý a jasný záväzok, silno zameraný pre dobro chudobných, ktorý privádza k životu pre nich a ako oni.

Zdá sa mi, že najväčší problém „liberálneho“ modelu rehoľného života je snaha evanjelizovať modernú kultúru tým, že sa prijme ona samotná a zanechajú sa evanjeliové voľby a hodnoty. Dôsledkom je však to, že logika sveta premieňa nás, namiesto toho, aby sme sa stali evanjelizátormi kultúry. Musíme byť ako soľ, ktorá má silu včleniť sa až po rozpustenie, ale bez toho aby stratila svoju identitu, svoju účinnosť tak, aby sa mohla znovu vrátiť ku svojmu pôvodnému stavu.

Toto je model zasväteného života, ktorý je v kríze. My saleziáni máme dôvod byť – ak ostaneme verní svojmu povolaniu a poslaniu – byť znakmi a nositeľmi Boha. Znovu obnoviť rehoľný život neznamena nič iné ako vrátiť sa k podstatnému, k Božiemu absolútnu, k evanjeliovým hodnotám, k blahoslavenstvám a k evanjeliovým radám, k sile komunity, k prítomnosti medzi mladými, ako nás povzbudzoval don Bosco vo svojom liste z Ríma v máji 1884.

6. 25GK, pozvanie orientovať sa v tejto línii

Pri čítaní 25GK si uvedomujem, že Kongregácia chcela odpovedať na tieto výzvy, keď sa zaoberala realitou *Saleziánskej komunity dnes*, kde predložila spoločnú víziu celého nášho zasväteného života. Témou je komunita, ale v obsahu nájdeme skúsenosť a svedectvo Boha, bratskú komunitu a prítomnosť medzi mladými. Tak sa poslanie, bratstvo a evanjeliový život žije v perspektíve komunity, ktorú sa Kongregácia cíti pozvaná podporovať v hľadaní v čo najhlbšom svojom obnovení.

Na komunitu sa nepozeralo ako na nejaký „klub priateľov“, alebo ako dajaký pracovný tím, aj keď je i to potrebné – a veľmi, lebo to patrí k saleziánskemu duchu – aby v nej bola srdečná a príťažlivá atmosféra z ľudského hľadiska a profesionálna účinnosť z pohľadu výchovno pastoračného. Predovšetkým však bola predstavená ako zasvätená komunita apoštolov s jasnou charizmatickou identitou, dedičkou duchovnej patrimónie, z ktorého možno čerpať, aby sa mohlo kompetentne odpovedať na nové výzvy.

Druhá časť dokumentu, ktorá sa nazýva *Evanjeliové svedectvo*, jasne rozoberá túto tému a inšpiruje sa na „*Sne o desiatich diamantoch*“, kde je opísaný model pravého saleziána. Podľa komentára dona Vigana môžeme pripomenúť, že sám don Bosco „bol počas celého svojho života živým stelesnením tejto symbolickej osoby“¹⁶. Keď pozeráme na túto postavu spredu, vidno saleziánsky život zvlášť „v jeho aktivite“ (diamanty na prednej strane); keď pozeráme na chrbát, postava nám ukazuje saleziánsky život „vo svojej vnútornej spiritualite“ (diamanty na chrbte). Ak chcete, spredu vnímame sociálny rozmer postavy, jej tvár, „da mihi animas“; a zozadu tajomstvo vytrvalosti a askézy, ktorý tvorí základ a nervovú sústavu, „cetera tolle“¹⁷.

V aplikovaní týchto základných charakteristík na saleziánsku komunitu, 25GK pripomína: „Každú komunitu je formujú muži ponorení do spoločnosti, ktorí vyjadrujú evanjeliové nadšenie hesla „*da mihi animas, cetera tolle*“ s optimizmom viery, s dynamizmom a tvorivosťou nádeje a s dobrotou a úplným darovaním lásky. Tento záväzok podopiera sila a základná duchovná štruktúra, ktorá je charakterizovaná zvlášť asketickou dimenziou evanjeliových rád a štýlom života, ktorý je pracovitý a mierny (25GK, 20).

Sme si vedomí, že dnešné kultúrne prostredie, poznačené sekularizmom, individualizmom a hedonizmom, nepodporuje príliš vážnosť, osobné nasadenie a vyzrievanie zasväteného života; a teda sú zjavnejšie výzvy, proti ktorým treba bojovať. Ale je viditeľná aj prorocká sila, ktorú môže mať rehoľný

život žitý v plnosti ako alternatívna forma života, ktorý ukazuje nové cesty humanizmu podľa Evanjelia.

„Na evanjeliové rady sa netreba pozerat' ako na popretie hodnôt, spojených s pohlavnosťou, s legitímnou túžbou disponovať hmotnými dobrami a so samostatným rozhodovaním o sebe. Tieto sklony majú svoj pôvod v prirodzenosti, a preto samy osebe sú dobré. Predsa však ľudská bytosť, oslabená prvotným hriechom, je vystavená riziku, že ich bude prejavovať spôsobom, ktorý prekračuje morálne normy. Zachovávanie čistoty, chudoby a poslušnosti je napomenutím nepodceňovať zranenia spôsobené dedičným hriechom, a hoci potvrdzuje hodnotu stvorených dobier, podčiarkuje ich relatívnosť a poukazuje na Boha ako na absolútne dobro. Takýmto spôsobom tí, ktorí idú cestou evanjeliových rád, i keď sa usilujú o vlastné posvätenie, zároveň ľudstvu ukazujú akýsi spôsob „duchovnej terapie“, lebo odmietajú modloslužobný kult stvorenia a do istej miery zviditeľňujú živého Boha. Zasvätený život, najmä v ťažkých dejinných obdobiach, je požehnaním pre život ľudstva i pre život samej cirkvi.“ (VC 87; 25GK, 33).

Neudivuje teda, že sa hovorí o primáte Boha, „ktorý vstúpil do nášho života, získal si nás a poslal do služby svojho kráľovstva ako znaky a nositeľov svojej lásky“ (25GK, 22); že sa hovorí o humanizujúcej a prorockej hodnote nasledovania Krista ako odpovedi na idolatriu moci, majetku a pôžitku; o milosti jednoty, ktorá je „darom Svätého Ducha a životnou syntézou medzi jednotou s Bohom a venovaním sa bližnému, medzi evanjeliovou interioritou a apoštolskou aktivitou, medzi modliacim sa srdcom a pracovitými rukami, medzi osobnými požiadavkami a komunitnými záväzkami. Takýmto spôsobom sa harmonicky integrujú, v spojení s Bohom, apoštolské poslanie, bratská komunita a prax Evanjeliových rád“ (25GK, 24).

Všetko toto by sa malo preložiť do centrálnosti Božieho Slova v komunitnom a osobnom živote, v slávení Eucharistie, v kvalite života modlitby až potiaľ, že z komunity sa stane „škola modlitby“, v revízii života, v duchovnom vedení, v osobnom a komunitnom projekte života. a opäť, bodom, na ktorý treba klásť osobitný dôraz je miestna komunita a bratský život komunity, prítomnej v živote mladých.

Na záver

Nemôžem uzavrieť tento list a nespomenúť Pannu Máriu, vzor zasvätenia a nasledovania. Ak je „upriamenie pohľadu na Kristovu tvár, kvôli spoznaniu tajomstva v dennom a bolestnom kráčaní jeho ľudskosti, až po zhliadnutie Božského jasu, ktorý sa definitívne zjavil v Zmŕtvychvstalom a oslávenom, ktorý zasadol po Otcovej pravici, úlohou každého Kristovho apoštola“ (RMV 9), mysaleziáni chceme sa zahľadiť do Kristovej tváre s Máriou a ako Mária: Ona je neprekonateľný vzor, lebo „kontemplovaniu Kristovej tváre sa nik nevenoval s väčšou vytrvalosťou ako Mária“ (RMV 10), „nik nepozná lepšie Krista ako ona, nik iný ako Matka nás nemôže lepšie uviesť do hlbokého poznania jeho tajomstva tak ako jeho matka“ (RMV 14).

„Pozeráme sa na Máriu ako na Matku a Učiteľku každého z nás. Ona, prvá zasvätená, žila plnosť lásky. Vrucna v duchu, slúžila Pánovi; radostná v nádeji, silná v utrpení, vytrvalá v modlitbe; pohotová pri potrebách bratov (porov. Rim 12, 11 – 13). V nej sa odrážajú a obnovujú všetky aspekty Evanjelia, všetky charizmy zasväteného života“ (RdC 46). Pýtam sa, či práve v tom nespočíva jej krása, jej pôvab, jej novosť, jej žiara!

Chcel by som zacitovať text z Exhortácie *Vita consecrata*, pretože aj tento citát by nás mal povzbudiť lepšie poznať tento dôležitý dokument; a živo odporúčam prehĺbiť si poznanie Inštrukcie „Začať znova u Krista“18.

„Všetky inštitúty zasväteného života sú presvedčené, že prítomnosť Márie má základný význam pre duchovný život každej zasvätenej osoby, ale aj pre súdržnosť, jednotu a rozvoj celého spoločenstva. Mária je totiž vznešeným príkladom dokonalého zasvätenia, ktoré sa vyjadruje plnou príslušnosťou Bohu a úplným odovzdaním sa mu. Ona, vyvolená Pánom, ktorý sa rozhodol v nej uskutočniť tajomstvo vtelenia, všetkým zasväteným pripomína prvenstvo Božej iniciatívy. Zároveň Mária, ktorá dala súhlas Božiemu Slovu, ktoré sa stalo telom v jej lone, sa javí ako vzor prijatia milosti zo strany človeka. Zasvätený život nachádza v nej vznešený vzor odovzdania sa Otcovi, jednoty so Synom a podriadenosti Svätému Duchu; uvedomuje si, že príľnutie ku Kristovi, k jeho životu v chudobe a panenstve znamená nasledovať aj Máriu“ (VC 28).

Ju prosíme, aby nás naučila otvoriť sa premieňajúcemu a posväcujúcemu pôsobeniu Ducha. Jej zverujeme naše saleziánske povolanie, aby nás urobila „znamením a nositeľmi Božej lásky k mladým“.

Don Pascual Chávez V.
hlavný predstavený

Niektoré použité skratky

ACG *Atti del Consiglio Generale (Akty Generálnej Rady)* (Rím)

ACS *Atti del Consiglio / Capitolo Superiore (Akty Najvyššej Rady/Kapituly)* (Rím)

GS *Gaudium et spes. Konštitúcia II. Vatikánskeho koncilu*

ChL JÁN PAVOL II., *Christifideles laici. Apoštolská exhortácia o povolani a poslaní laikov v Cirkvi a vo svete* (30. decembra 1988)

LG *Lumen gentium. Konštitúcia II. Vatikánskeho koncilu*

NMI JÁN PAVOL II., *Novo millennio ineunte (Na začiatku nového tisícročia)* (6. januára 2001)

RdC Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, *Znovu začať u Krista. Obnovený záväzok zasväteného života v treťom tisícročí. Inštrukcia*, Rím 2002, Trnava 2003.

RMV Ján Pavol II., *Rosarium Virginis Mariae (Ruženec Panny Márie) Apoštolský list* (16. októbra 2002)

VC Ján Pavol II., *Vita consecrata. Apoštolská exhortácia o zasvätenom živote a jeho poslaní v Cirkvi a vo svete* (25. marca 1996)

VFC KONGREGÁCIA PRE SPOLOČNOSTI ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *„Vita fraterna in comunita“ (Bratský život v komunite)*

Obsah

1.	„Vzdávam vd'aky svojmu Bohu za vás všetkých“ (Rim 1, 8)	4
2.	„Sľúbil som Bohu, že až do posledného dychu...“ (MB XVIII, 258)5	
3.	Súčasná ťažkosť zasväteného života	7
	Vonkajšia kríza	9
	Vnútoraná kríza	10
4.	Vynikajúca hodnota zasväteného života	12
5.	Model v kríze	16
6.	25GK, pozvanie orientovať sa v tejto línii	20
	Na záver	22